

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 30 października 2008 r.

w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym.

Jednocześnie upoważnia senator Grażynę Sztark do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43 poz. 277, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 44 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do policjanta-ojca w okresie korzystania przez niego z urlopu macierzyńskiego.";

2) art. 44a otrzymuje brzmienie:

"Art. 44a. Policjantowi zwolnionemu na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego;
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.";

3) art. 79 otrzymuje brzmienie:

"Art. 79. 1. Policjantowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich.

2. Policjantowi nie przysługuje prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego.".

Art. 2.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 120, poz. 818, Nr 140, poz. 981 i Nr 165, poz. 1170 oraz z 2008 r. Nr 86, poz. 521.

W ustawie z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, z późn. zm.²⁾) art. 43 otrzymuje brzmienie:

"Art. 43. 1. Funkcjonariuszowi celnemu przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Funkcjonariuszowi celnemu nie przysługuje prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego."

Art. 3.

W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 64:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

"2a. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariusza-ojca w okresie korzystania przez niego z urlopu macierzyńskiego."

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Funkcjonariuszowi zwolnionemu na podstawie art. 54 ust. 3 lub art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego;
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn niedotyczących pracowników."

2) art. 93 otrzymuje brzmienie:

"Art. 93. 1. Funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich."

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 r., z 2005 r. Nr 167, poz. 1399, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1218 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 57, poz. 390 i Nr 89, poz. 589 oraz z 2008 r. Nr 53, poz. 311.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 130, poz. 1188 i Nr 166, poz. 1609, z 2004 r. Nr 109, poz. 1159, Nr 171, poz. 1800, Nr 267, poz. 2647 i Nr 273, poz. 2703, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 oraz z 2008 r. Nr 11 poz. 59.

2. Funkcjonariuszowi nie przysługuje prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego."

Art. 4.

W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708, Nr 158, poz. 1122 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2008 Nr 171, poz. 1056) art. 82 otrzymuje brzmienie:

"Art. 82. Funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej."

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Wyjaśnienie celu ustawy.

Funkcjonariusze służb mundurowych: policjanci, funkcjonariusze Służby Celnej, funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu oraz funkcjonariusze Centralnego Biura Antykorupcyjnego, zw. dalej funkcjonariuszami, w zależności od miejsca pracy i płci mają zróżnicowany dostęp do uprawnień rodzicielskich. Nie istnieją racjonalne powody odmiennego traktowania poszczególnych funkcjonariuszy. Zarówno treść Konstytucji RP oraz postanowienia - obowiązujące Polskę jako członka UE - prawa wspólnotowego, jak również ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych obligują do równego traktowania pracowników. Odpowiednie przepisy w tym zakresie zostały już implementowane do Kodeksu pracy. Celem tej ustawy jest zrównanie uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszy z uprawnieniami rodzicielskimi pracowników, gwarantowanych przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

2. Przedstawienie stanu obecnego.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji stanowi, że policjanta-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 41 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6. W razie zwolnienia ze służby, na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego. Ponadto policjantowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego,
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracownic zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn niedotyczących pracowników.

Ponadto art. 79 jednoznacznie postanawia, że tylko policjantowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic, jeżeli ustawa o Policji nie stanowi inaczej. Z brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów ustawy wynika, że nie może z nich skorzystać policjant-mężczyzna.

Ustawa o Służbie Celnej postanawia, że tylko funkcjonariuszowi – kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane w prawie pracy dla pracownic. Tym samym z uprawnień tych nie może skorzystać funkcjonariusz – mężczyzna, ojciec dziecka wychowujący dziecko oraz funkcjonariusz, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza, oczywiście w takim zakresie,

w jakim, zgodnie z Kodeksem pracy, mogą z tych uprawnień korzystać pracownicy – mężczyźni (ojcowie).

Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu postanawia, że funkcjonariusza-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 54 ust. 3, art. 60 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6. W razie zwolnienia funkcjonariusza-kobiety ze służby na podstawie art. 54 ust. 3 i art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego. Ponadto funkcjonariuszowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 54 ust. 3 lub art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego, przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego,
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracownic zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.

Ponadto art. 93 postanawia, że tylko funkcjonariuszowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic, jeżeli ustawa ta nie stanowi inaczej.

Takie uprawnienia przysługują wyłącznie funkcjonariuszowi - kobiecie. Z brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów ustawy wynika, że nie może z nich skorzystać funkcjonariusz-mężczyzna.

Art. 82 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym wymaga dostosowania do propozycji wnoszonych do przepisów wymienionych wyżej ustaw. Zgodnie z tą ustawą funkcjonariuszom przysługują równe prawa w zakresie uprawnień związanych z rodzicielstwem, jednak zbyt wąsko sformułowane zostało odesłanie do przepisów Kodeksu pracy – jedynie do przepisów działu VIII Kodeksu pracy, co powoduje, że szereg uprawnień związanych z rodzicielstwem, ujętych w Kodeksie poza tą jednostką redakcyjną nie ma zastosowania do funkcjonariuszy CBA. Taka sytuacja powodowałaby nierówność pomiędzy poszczególnymi służbami.

Biorąc pod uwagę przede wszystkim orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 czerwca 2006 r. (sygn. akt P 30/05), należy przyjąć, że niektóre z tych praw przysługują także odpowiednio funkcjonariuszowi-mężczyźnie. Nie mniej nie wynika to wprost z przepisów i wydaje się wskazane, aby kwestia ta została należycie i jednoznacznie uregulowana w ustawie.

Należy podkreślić, że w orzeczeniu z dnia 29 czerwca 2006 r. (sygn. akt P 30/05) Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że ewolucja brzmienia art. 186 Kodeksu pracy jest dobrym przykładem zmian w prawie zmierzających do zagwarantowania pracownikom określonych

uprawnień oraz wyeliminowania różnic związanych z ich płcią. Jednocześnie Trybunał podkreślił, że ustawodawca w stosunku do uprawnień bezpośrednio związanych z ciężą i macierzyństwem posługuje się terminami „kobieta” oraz „pracownica”. Ustawodawca świadomie więc różnicuje w zakresie praw rodzicielskich pewne uprawnienia w zależności od tego, czy są one związane z cechami biologicznymi osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem, czy też nie. W ten sposób unika on sytuacji, w których norma prawna, w sposób niezasadny i niesłuszny, różnicowałaby uprawnienia z tytułu rodzicielstwa.

Należy zaznaczyć, że administracyjnoprawny charakter stosunku zatrudnienia uzasadnia tylko takie odstępstwa od regulacji ogólnych prawa pracy, jakie są konieczne z uwagi na charakter służby. Dlatego nie jest uzasadnione, aby m.in. prawo do urlopu wychowawczego funkcjonariuszy było regulowane w sposób odrębny. Trybunał Konstytucyjny dostrzegł oczywiście odmienność sytuacji prawnej pracowników i funkcjonariuszy. Pierwsi pozostają w stosunku pracy, drudzy – w stosunku służbowym o charakterze administracyjnym. W swoim orzeczeniu Trybunał rozważał, czy można przyjąć tezę, że wyrażona w art. 5 Kodeksu pracy zasada subsydiarnego stosowania przepisów Kodeksu pracy odnosi się (co wprost wynika z tego przepisu) do stosunków pracy podlegających regulacjom szczególnym. *A contrario* – art. 5 Kodeksu pracy nie może być traktowany jako bezpośrednia podstawa stosowania kodeksowych przepisów o urlopach wychowawczych do stosunku służbowego. Tak kategorię stanowisko, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, byłoby jednak wynikiem zbyt jednostronnej oceny sytuacji. Wydaje się bowiem, że w stosunku służbowym trzeba dostrzec, poza sferą praw i obowiązków ściśle związanych ze służbą, sferę elementów o charakterze socjalnym (pracowniczym). W ostatniej wymienionej sferze, przy braku wyraźnych przeciwwskazań, czy to ustawowych, czy to wynikających z charakteru służby, nie powinno się wykluczać stosowania przepisów Kodeksu pracy. Nie ma zatem podstaw, aby zasady tej nie przenieść na grunt omawianej ustawy. Administracyjnoprawny charakter stosunku zatrudnienia uzasadnia tylko takie odstępstwa od regulacji ogólnych prawa pracy, jakie są konieczne z uwagi na charakter służby. Nie ma powodów, aby w pozostałym zakresie stosować inne regulacje niż te, które wynikają z Kodeksu pracy.

3. Różnice między dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym.

Proponowane zmiany:

- w art. 1 (dotyczące art. 44, 44a i art. 79 ustawy o Policji),
- w art. 2 (dotyczące art. 43 ustawy o Służbie Celnej),
- art. 3 (dotyczące art. 93 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu) oraz
- w art. 4 (dotyczące art. 82 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym),

spowodują, że funkcjonariusze, niezależnie od płci, zagwarantowane będą mieli równe prawo w dostępie do uprawnień rodzicielskich.

Należałoby podkreślić, że już obecnie postanowienia obowiązujących ustaw dotyczących funkcjonariuszy innych służb mundurowych, gwarantują im podobny zakres uprawnień rodzicielskich jak ten, który posiadają pracownicy. Są to: ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu, ustawa z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej oraz ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.

Proponuje się więc, aby brzmienie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu oraz ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, w zakresie uprawnień rodzicielskich, jakie przysługują funkcjonariuszom, przybrało podobną formę, jak obecnie obowiązujące przepisy wymienionych wyżej ustaw.

4. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Ustawa będzie miała wpływ na wzrost wydatków budżetowych z uwagi na rozszerzenie na mężczyzn uprawnień dotychczas zastrzeżonych wyłącznie dla funkcjonariuszy – kobiet.

Zamierzonym skutkiem niniejszej inicjatywy jest przede wszystkim jednoznaczne i precyzyjne zapisanie w ustawie i zapewnienie w ten sposób dostępności do uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszom bez różnicowania ich w dostępie do uprawnień, które nie są związane z cechami biologicznymi osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem i powinny przysługiwać pracownikom obu płci, na równych zasadach. Prawo do równego traktowania przez władze publiczne oraz respektowanie zakazu dyskryminowania w życiu społecznym, zawodowym czy gospodarczym jest bowiem nakazem konstytucyjnym, wynikającym z respektowania przez państwo praw człowieka i obywatela.

5. Oświadczenie w sprawie zgodności przedłożonego projektu z prawem wspólnotowym.

Przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ STANU

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/*(075)*(08/DP/jf

Warszawa, dnia *4* listopada 2008 r.

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (pismo z dnia 2 listopada br.) uprzejmie informuję, że projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Piotr Stachańczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Pan Radosław Młeczko
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej